

MAVRONA

DOMSTOLENS BESLUT (första avdelningen)

10 februari 2004 *

I mål C-85/03,

angående en begäran enligt artikel 234 EG, från Polymeles Protodikeio Athinon (Grekland), att domstolen skall meddela ett förhandsavgörande i det vid den nationella domstolen anhängiga målet mellan

Mavrona & Sia OE

och

Delta Etaircia Symmetochon AE,

angående tolkningen av rådets direktiv 86/653/EEG av den 18 december 1986 om samordning av medlemsstaternas lagar rörande självständiga handelsagenter (EGT L 382, s. 17; svensk specialutgåva, område 6, volym 2, s. 150),

* Rättegångsspråk: grekiska.

meddelar

DOMSTOLEN (första avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden P. Jann (referent), samt domarna A. La Pergola, S. von Bahr, R. Silva de Lapuerta och K. Lenaerts,

generaladvokat: L.A. Geelhoed,
justitiesekreterare: R. Grass,

efter det att den nationella domstolen har underrättats om att domstolen har för avsikt att avgöra saken genom att meddela ett motiverat beslut i enlighet med artikel 104.3 i rättegångsreglerna,

efter det att parter och övriga som avses i artikel 23 i domstolens stadga har beretts tillfälle att yttra sig i frågan,

efter att ha hört generaladvokaten,

följande

Beslut

- 1 Polymeles Protodikeio Athinon har, genom beslut av den 27 april 2001 som inkom till domstolens kansli den 26 februari 2003, i enlighet med artikel 234 EG

ställt fyra frågor om tolkningen av rådets direktiv 86/653/EEG av den 18 december 1986 om samordning av medlemsstaternas lagar rörande självständiga handelsagenter (EGT L 382, s. 17; svensk specialutgåva, område 6, volym 2, s. 150).

- 2 Frågorna har uppkommit i en tvist mellan Mavrona & Sia OE (nedan kallat Mavrona), ett handelsbolag bildat enligt grekisk rätt, och Delta Etaireia Symmetochon AE (nedan kallat Delta) beträffande löner och ersättning i ett kommissionsavtal.

Tillämpliga bestämmelser

- 3 Tillämpningsområdet för direktiv 86/653 definieras i artiklarna 1 och 2 i detta. I dessa artiklar föreskrivs följande:

”Artikel 1

1. De harmoniseringsåtgärder som fastställs i detta direktiv skall tillämpas på medlemsstaternas lagar och andra författningar om förhållandet mellan handelsagenter och deras huvudmän.

2. Med handelsagent avses i detta direktiv en självständig agent med varaktig behörighet att förhandla om försäljning eller köp av varor för en annan persons räkning, här nedan kallad huvudman, eller att förhandla om och slutföra sådana affärsuppdrag i huvudmannens namn och för dennes räkning.

3. Följande personer är inte handelsagenter i detta direktivs bemärkelse:

- En person som i sin egenskap av funktionär är behörig att ingå bindande åtaganden för ett bolag eller en sammanslutning.

- En kompanjon som enligt lag är behörig att ingå för sina kompanjoner bindande åtaganden.

- En mottagare, mottagare och förvaltare, likvidator eller konkursförvaltare.

Artikel 2

1. Detta direktiv skall inte tillämpas på

- oavlönade handelsagenter,

- handelsagenter som är verksamma på varubörser eller på varumarknaden, eller

— det organ som är känt under benämningen Crown Agents for Overseas Governments and Administrations och som bildades i Storbritannien i enlighet med 1979 års lag om 'crown agents' eller dess dotterbolag.

2. Varje medlemsstat skall ha rätt att föreskriva att detta direktiv inte skall tillämpas på personer vars verksamhet som handelsagenter betraktas som bisyssla enligt respektive medlemsstats lagstiftning.”

4 Direktiv 86/653 införlivades med grekisk rätt genom presidentdekret nr 219 av den 18 och den 30 maj 1991 om handelsagenter, samt genom presidentdekret nr 312 av den 8 och den 22 augusti 1995 om ändring och komplettering av presidentdekret nr 219/91, i dess lydelse enligt presidentdekret nr 249/93 (FEK A' 108/28.6.1993) och nr 88/94 (FEK A' 64/29.4.1994). I dessa presidentdekret används i stort sett samma terminologi som i direktivet.

Twisten vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

5 Det framgår av begäran om förhandsavgörande att Delta och Mavrona slutit ett avtal enligt vilket Mavrona åtog sig att i eget namn köpa Deltas varor. Vid leveransen av varorna skulle Mavrona betala varornas pris, med avdrag för 19 procent motsvarande bolagets provision, och därefter sälja varorna till tredje man för Deltas räkning.

- 6 Det framgår att Mavrona har begärt att Delta skall utge kundersättning i enlighet med artikel 9.19 i presidentdekret nr 312 med åberopande av att bolagets verksamhet liknade en handelsagents verksamhet. Delta motsatte sig Mavronas krav varpå Mavrona väckte talan inför Polymeles Protodikeio Athinon den 2 juli 1996.

- 7 Den nationella domstolen har påpekat att det följer av en ”grammatikalisk tolkning” av bestämmelserna i såväl direktiv 86/653 som i presidentdekret nr 312 att Mavronas verksamhet inte omfattas av dessa bestämmelsers tillämpningsområde. Enligt grekisk rätt agerade nämligen bolaget som kommissionär, eftersom det ingick avtal för huvudmannens räkning men i eget namn. Frågan uppstår emellertid huruvida dessa bestämmelser borde tillämpas analogt på det aktuella bolagets situation. En sådan analog tillämpning är föremål för skilda meningar i grekisk doktrin och rättspraxis.

- 8 Innan direktiv 86/653 införlivades med grekisk rätt gjordes nämligen ingen skillnad mellan handelsagenter och kommissionärer, vilket förklarar att det numera föreligger en lucka i grekisk rätt eller att det i alla fall råder osäkerhet beträffande det senare yrket.

- 9 Polymeles Protodikeio Athinon beslutade därför att vilandeförklara målet och att ställa följande frågor till domstolen:

”1) Skall även en person som i egenskap av självständig agent köper varor i eget namn från huvudmannen och från inköpspriset gör avdrag för sin kommission och sedan säljer varorna till tredje man för huvudmannens räkning anses som handelsagent i den mening som avses i artikel 1.2 i direktiv 86/653/EEG?

- 2) Om ovanstående fråga besvaras nekande, omfattas i förevarande mål det fall som beskrivs i den första frågan (det vill säga en person som i egenskap av självständig agent köper varor i eget namn från huvudmannen och från inköpspriset gör avdrag för sin kommission och sedan säljer varorna till tredje man för huvudmannens räkning) av den definition som ges i den ovan nämnda artikeln av begreppet handelsagent eller skall bestämmelsen anses innehålla en lucka i detta hänseende?

- 3) Om en lucka anses föreligga, kan den definition som ges i artikel 1.2 i direktivet tillämpas analogt med stöd av skälighetsprincipen på en person som i egenskap av självständig agent köper varor i eget namn från huvudmannen och från inköpspriset gör avdrag för sin kommission och sedan säljer varorna till tredje man för huvudmannens räkning?

- 4) Om ovanstående fråga besvaras nekande, kan medlemsstaternas domstolar utsträcka begreppet handelsagent till att omfatta även det ovan beskrivna fallet genom en analog tillämpning av den nationella lagstiftning varigenom direktivet införlivats, eller strider en sådan tillämpning mot kravet på enhetlig tillämpning av gemenskapsrätten?”

Prövning av tolkningsfrågorna

- 10 Domstolen anser inte att svaret på dessa frågor ger utrymme för något rimligt tvivel och har därför, i enlighet med artikel 104.3 i domstolens rättegångsregler,

meddelat den hänskjutande domstolen att den har för avsikt att avgöra saken genom att meddela ett motiverat beslut, och har därvid berett parter och övriga som avses i artikel 23 i domstolens stadga tillfälle att yttra sig i denna fråga.

- 11 Delta, den tyska regeringen och Europeiska gemenskapernas kommission har angett att de godtar att domstolen avgör målet genom motiverat beslut och den italienska regeringen har meddelat att den inte önskar yttra sig i detta hänseende. Mavrona har i sin tur gjort gällande att det redan från början saknades skäl att ställa nämnda tolkningsfrågor till domstolen, eftersom det i förevarande fall är tydligt att det är fråga om ett handelsagenturavtal och inte om ett kommissionsavtal. Direktiv 86/653 skall i vilket fall som helst tillämpas på omständigheterna i målet vid den nationella domstolen.
- 12 Den nationella domstolen har ställt frågorna, som skall prövas tillsammans, för att få klarhet i huruvida tillämpningsområdet för direktiv 86/653, förutom agenter som handlar för huvudmannens räkning och i dennes namn, även omfattar personer som handlar för huvudmannens räkning men i eget namn. För det fall dessa personer inte omfattas önskar den nationella domstolen veta huruvida nationella domstolar då kan tillämpa direktivets bestämmelser analogt på kommissionärers situation.
- 13 Den grekiska och den tyska regeringen liksom kommissionen anser att den klara och tydliga ordalydelsen i direktiv 86/653 utesluter att direktivet tillämpas, om än analogt, på kommissionärer. Detta gäller på såväl gemenskapsnivå som på nationell nivå. Handelsagenter och kommissionärer utövar nämligen olika yrken och deras behov av skydd i sina mellanhavanden med huvudmannen är olika. Harmonisering av de rättsregler som är tillämpliga på ett visst avtalsförhållande kan inte utvidgas till att gälla andra typer av avtalsförhållanden som inte omfattas av åtgärden.

- 14 Mavrona och den italienska regeringen har emellertid gjort gällande att direktiv 86/653 skall tillämpas på situationen i målet vid den nationella domstolen, eftersom den avgörande faktorn häri är att personen i fråga handlar för huvudmannens räkning. En kommissionär skall således likställas med en handelsagent.

- 15 Domstolen konstaterar härvid att det följer av den tydliga ordalydelsen i artikel 1.2 i direktiv 86/653 att med en handelsagent avses ”en självständig agent med varaktig behörighet att förhandla om försäljning eller köp av varor för en annan persons räkning, här nedan kallad huvudman, eller att förhandla om och slutföra sådana affärsuppgörelser i huvudmannens namn och för dennes räkning”. I artiklarna 1.3 och 2 i direktivet begränsas begreppet handelsagent till att omfatta vissa väl definierade situationer.

- 16 Inte i någon av bestämmelserna i direktiv 86/653 nämns personer som handlar för tredje mans räkning men i eget namn. Direktivet innehåller inte heller några uppgifter som låter anta att det kan tillämpas på sådana avtalsförhållanden som är aktuella i målet vid den nationella domstolen.

- 17 Den verksamhet som bedrivs av en person som handlar för tredje mans räkning men i eget namn skiljer sig från handelsagenters verksamhet. Den tyska regeringen har med fog påpekat att de båda yrkeskategorierna inte har samma intressen och skyddsbehov.

- 18 Det föreligger således inte några rimliga tvivel om att situationen i målet vid den nationella domstolen faller utanför tillämpningsområdet för direktiv 86/653.

- 19 Oavsett frågan huruvida det vore lämpligt att harmonisera medlemsstaternas bestämmelser om skydd för kommissionärsyrket, en fråga som det inte ankommer på domstolen att besvara, är det utrett att någon sådan harmonisering inte föreligger för närvarande. Det är inte heller möjligt att i rättspraxis införa en sådan harmonisering i gemenskapsrätten.
- 20 En sådan situation i gemenskapslagstiftningen utgör vidare inte något hinder mot att en nationell lagstiftare, för att skydda kommissionärer, föreskriver lämpliga regler med utgångspunkt från bestämmelserna i direktiv 86/653 om detta framstår som lämpligt och under förutsättning att sådana regler inte strider mot några gemenskapsregler.
- 21 De ställda frågorna skall därför besvaras så, att direktiv 86/653 skall tolkas så, att personer som handlar för en huvudmans räkning men i eget namn inte omfattas av direktivets tillämpningsområde.

Rättegångskostnader

- 22 De kostnader som har förorsakats den grekiska, den tyska och den italienska regeringen samt kommissionen, vilka har inkommit med yttranden till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder fattar

DOMSTOLEN (första avdelningen)

— angående de frågor som genom beslut av den 27 april 2001 har ställts av Polymeles Protodikeio Athinon — följande beslut:

Rådets direktiv 86/653/EEG av den 18 december 1986 om samordning av medlemsstaternas lagar rörande självständiga handelsagenter skall tolkas så, att personer som handlar för en huvudmans räkning men i eget namn inte omfattas av direktivets tillämpningsområde.

Luxemburg den 10 februari 2004

R. Grass

Justitiensekreterare

P. Jann

Ordförande på första avdelningen